

Svátky a tradice v ČR

Česká kuchyně

Государственные праздники и традиции в ČR

Чешская кухня

V textech lekce získáte užitečné informace:

- o státních svátcích v ČR,
- o významných dnech v českém kalendáři,
- o tradičních českých svátcích,
- o zvycích, s jakými je spojena jejich oslava,
- o charakteru české kuchyně,
- o českých národních jídlech,
- o českých moučnicích,
- o českých nápojích.

В текстах урока вы получите полезную информацию

- о государственных праздниках ČR,
- об известных датах в чешском календаре,
- о традиционных чешских праздниках,
- об обычаях, с которыми связаны их празднования,
- о характере чешской кухни,
- о чешских национальных блюдах,
- о чешской выпечке,
- о чешских напитках.

V lekci se naučíte:

- novou slovní zásobu a fráze,
- nová gramatická pravidla.

В уроке вы выучите

- новые слова и фразеологизмы,
- новые грамматические правила.

V dialozích a cvičeních si budete:

- upevňovat řečové vzory,
- osvojovat lexikální a gramatický materiál lekce.

В диалогах и упражнениях вы будете

- закреплять в памяти речевые образцы,
- осваивать лексический и грамматический материал урока.

Textový oddíl obsahuje tři části s názvy:

A/ Státní svátky a významné dny v českém kalendáři

B/ Ostatní (tradiční) svátky v ČR

C/ Česká kuchyně

České svátky a tradice

Česká republika má mnoho svátků a významných dnů. V tyto dny si připomínáme slavné události, které se během nich staly v minulosti. Ne všechny svátky a významné dny jsou státními svátky. Existuje vysvětlení, co jsou státní svátky, významné dny a ostatní svátky neboli tradiční svátky. České zvyky jsou založeny na křesťanských i pohanských tradicích, často se navíc liší kraj od kraje. Ve městech se v dnešní době udržují méně, avšak na vesnicích, a zejména na některých místech na Moravě a ve Slezsku jsou stále velmi živé. České tradice mohou být zajímavé i pro zahraniční turisty, a to zvláště přijedou-li do České republiky na Vánoce či o Velikonocích.

Texty, které dále následují a které si přečtete, vám přinesou informace o počtu státních svátků a významných dnů v ČR, o datech a událostech, které vedly k uznání státních svátků a významných dnů, o způsobu oslav českých Vánoc, Velikonoc a jiných svátků a o specifikách české národní kuchyně.

Ještě než začnete číst jednotlivé texty, procvičte si správnou výslovnost některých obtížnějších slov a slovních spojení, která se v nich vyskytují.

- **Čtěte a dbejte na správnou výslovnost specifických českých hlásek, na rozlišování kvantity samohlásek (dlouhé/krátké samohlásky *a/á, e/é, i/í*)!**
- Читайте, обращая внимание на правильное произношение специфических чешских гласных.

Státní svátky; česká státnost; český kalendář; dávná i nedávná historie; významné dny a ostatní svátky; pracovní klid; státní vlajka; slovanští věrozvěsti; slovanská vzdělanost; šířit křesťanství; území dnešní ČR; Cyril a Metoděj; svatováclavská pout; Národní třída; Velikonoce; Zelený čtvrtek; Velký pátek; Bílá sobota; Vzkříšení; Vánoce; Štědrý den; Štědrovečerní večeře; rybí nebo luštěninová polévka; rozbalování dárků; vzájemná soudržnost rodiny; pečená kachna; husa se zelím a knedlíky; silvestr na horách; dobré jídlo a pití; pít alkoholické nápoje; o půlnoci vítají nový rok přípitkem; česká národní kuchyně; tradiční české jídlo; vepřové s knedlíkem a zelím; smažené řízky; polévka bramborová, česneková, gulášová, dršťková; hlavní jídlo; smažený sýr; borůvkové koláče; jihomoravská vína; škrubanky s mákem; ovocné knedlíky; olomoucké tvarůžky.

I. Texty

Тексты

Poznáváme české svátky, tradice a kuchyň

Občané České republiky slaví každoročně 7 **státních svátků**. Každý z nich připomíná významné události dávné i nedávné historie, které jsou spojené s **českou státností a kulturou**.

Kromě státních svátků jsou v českém kalendáři vyznačeny **ostatní svátky (6 svátků) a významné dny (12 dnů)**.

Státní a ostatní svátky jsou dny volna, tedy dny pracovního klidu, zatímco **významné dny nejsou dny volna**. V den státního svátku a významného dne musí podle zákona vlád na státních úřadech, na školách a institucích zřizovaných státem **státní vlajka**.

A/ Státní svátky a významné dny v českém kalendáři

Státní svátky České republiky

1. leden	Den obnovy samostatného českého státu
8. květen	Den vítězství
5. červenec	Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje
6. červenec	Den upálení Mistra Jana Husa
28. září	Den české státnosti
28. říjen	Den vzniku samostatného československého státu
17. listopad	Den boje za svobodu a demokracii

1. leden – Den obnovy samostatného českého státu

Tímto dnem se připomíná vznik samostatné České republiky po rozdělení Československa na přelomu let 1992 a 1993. Slaví se současně s Novým rokem.

8. květen – Den vítězství

Československo bylo v tento den roku 1945 osvobozeno americkými a ruskými vojsky. Toto datum je zároveň datem ukončení druhé světové na evropském kontinentě.

5. červenec – Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje

Kolem roku 863 za vlády knížete Rastislava přišli ze Soluně na území dnešní ČR věrozvěstové Cyril a Metoděj, aby tady šířili křesťanství ve slovanském jazyce (pro tento účel vytvořili jazyk staroslověnštinu a písmo hlaholici). Český národ je považuje za zakladatele slovanské vzdělanosti.

6. červenec – Den upálení mistra Jana Husa

Roku 1415 byl v německém městě Kostnici upálen jeden z nejvýznamnějších českých církevních reformátorů, kazatel mistr Jan Hus.

28. září – Den české státnosti

Druhý nejvýznamnější český svátek je pevně spojen s křesťanskou a svatováclavskou tradicí. V tento den v roce 935 byl zavražděn český kníže a patron české země Václav na pokyn svého bratra Boleslava. Každoročně se v tento den v Boleslavi koná svatováclavská pouť.

28. říjen – Den vzniku samostatného českého státu

Je to nejdůležitější český státní svátek. V roce 1918 se podařilo po dlouhém úsilí dvou významných osobností Čecha Tomáše Garrigue Masaryka a Slováků Josefa Štefánika založit společný stát Čechů a Slováků pod názvem Československo (ČSR). Prvním prezidentem nového státu se stal Tomáš Garrigue Masaryk. Tehdejší ČSR se skládala z Čech, Moravy, Slezska, Slovenska a části Podkarpatské Rusi. Každoročně prezident republiky v tento den vyznamenává významné osobnosti kulturního a společenského života.

17. listopad – Den boje za svobodu a demokracii

V roce 1939 se v tento den konala studentská demonstrace proti nacistické okupaci, při které byl zastřelen student Jan Opletal. Němci zavřeli všechny vysoké školy v zemi a popravili další studenty. O 50. let později v roce 1989 byla komunistickými úřady povolena studentská demonstrace jako vzpomínka na tuto událost. Na Národní třídě v Praze se však studenti střetli s policií a vzpomínková akce se změnila v protikomunistickou demonstraci. Studenti tak zahájili přeměnu společenského systému v ČR, k níž brzy došlo také v dalších socialistických zemích.

Významné dny

27. leden	Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti
8. březen	Mezinárodní den žen
12. březen	Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO)
5. květen	Květnové povstání českého lidu
27. červen	Den památky obětí komunistického režimu
11. listopad	Den válečných veteránů

B/ Ostatní a další tradiční svátky v ČR

Ostatní svátky, které Češi průběhu kalendářního roku oslavují, nemají původ v české státnosti, jsou významné z jiných důvodů (společenských, náboženských nebo historických aj.).

1. leden	Nový rok
Velikonoční pondělí	– pohyblivý svátek
1. květen	Svátek práce
24. prosinec	Štědrý den
25. prosinec	1. svátek vánoční
26. prosinec	2. svátek vánoční

1. leden Nový rok

Nový rok vítají Češi jako všude v Evropě o půlnoci z 31. 12. na 1. 1. přípitkem nejčastěji šampaňským vínem. Krátce po půlnoci začínají ve většině českých měst ohňostroje. Novoroční oběd je sváteční. Tradičně se na Nový rok podává čočka nebo hrách, které mají zajistit rozmnožení peněz. Nevaří se drůbež, aby neuletělo štěstí. Obvykle se k novoročnímu obědu scházejí rodiny a příbuzní. Nejznámější motto pro tento den zní: „Jak na Nový rok, tak po celý rok.“

První leden je také státním svátkem – Dnem obnovení samostatného českého státu.

V 13:00 tradičně vystupuje v televizi prezident republiky s novoročním projevem, v němž hodnotí uplynulý rok a nastiňuje vývoj v novém roce.

Velikonoce

Velikonoce jsou pohyblivým svátkem, který se slaví první nedělí po prvním úplňku po 21. březnu. Dny Velikonoc byly od pohanského období součástí oslav jarní rovnodennosti – ústupu zimy a vítání jara, probouzející se přírody, víry v obnovení sil a zdraví člověka i domácích zvířat. Dnes slavíme Velikonoce především v pojetí křesťanském, jako svátky umučení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Velikonoce jsou největšími svátky křesťanů.

Velikonoce vrcholí ve Svatém týdnu, nazývaném podle biblického příběhu umučení Ježíše také **pašijovým** nebo **velkým týdnem**.

Všem křesťanům jsou známy dny pašijového týdne:

Škaredá středa, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota a den **Vzkříšení**, který připadá na neděli.

Ke každému z těchto dnů se váží nějaké tradice a zvyky.

Škaredá středa

Na Škaredou středu začínaly tři přísné postní dny. Pověra říká, že se tak nazývá proto, že se Jidáš v ten den škaredil na Krista. Ten, kdo se v tento den škaredí a mračí, se bude mračit po všechny středy v roce.

Zelený čtvrtek

Na Zelený čtvrtek je zvykem jíst špenát. V kostele zaznívají naposledy zvony „odlétající do Říma“. Pak umlknou až do Bílé soboty. Někde existovala pověra, že když naposledy zvoní na Zelený čtvrtek zvon, má člověk **cinkat penězi, aby se ho držely**. Pečou se jidáše – zvláště tvarované obřadní pečivo z kynutého těsta.

Velký pátek

Tento den se podle tradice nesmí jíst maso. Podle lidových tradic se na Velký pátek otvírala země, aby na krátkou dobu odhalila ukryté poklady. Proto se v tento den nesmělo hýbat zemí, neprováděly se žádné práce na poli. Večer bylo v lesích, u zřícenin hradů a na dalších opuštěných místech vidět hledače pokladů. Tento den je v křesťanství považován za den Kristova ukřížování.

Bílá sobota

Bílá sobota je posledním dnem čtyřicetidenního půstu. Před vchodem do kostela se světil oheň – této tradici se říkalo „pálení Jidáše“.

Velikonoční neděle – Boží hod velikonoční

Tradičně se peče velikonoční pečivo – beránek. Ten se dříve společně s mazancem, vejci, chlebem nebo vínem nosil do kostela, kde jej kněz posvětil. V křesťanské tradici je velikonoční neděle největší slavností církevního roku, při níž se slaví Kristovo vzkříšení a vítězství nad smrtí.

Pondělí velikonoční (také se říkalo Červené pondělí)

Den uvolnění a veselí, oslava nového života. Jedná se o svátek, který souvisí jak s křesťanskou tradicí zmrtvýchvstání Krista, tak i s pohanskými tradicemi přechodu zimy v jaro. Chlapci chodí šlehat dívky s **pomlázkou** (spletené pruty zdobené pentlemi, které údajně přenášejí životadárnou mizu stromů do těla člověka), aby byly po celý následující rok zdravé a krásné. Za odměnu dostávají chlapci od děvčat **malovaná vajíčka (kraslice)**. V některých regionech bylo zvykem, že chlapci polévali děvčata vodou, aby byla svěží, nebo v úterý chodila na oplátku s pomlázkou děvčata.

V tomto týdnu se někde na vesnicích chodívá s **řehačkami** a **hrkačkami**, které svým zvukem nahrazují zvonění zvonů (podle víry odletěly do Říma, a proto nezvoní). Zvuk řehaček symbolizoval podle pohanské tradice vítání jara.

1. květen – svátek lásky – Svátek práce

V dávné minulosti oslavoval tento den začátek jarní setby. Byl věnován bohu slunce a plodnosti Belenovi, jemuž Keltové přinášeli symbolické oběti.

Na prvního května musí dívky dostat políbení pod rozkvetlou třešní, aby neuschly a zůstaly stále krásné.

První květen se také slaví jako mezinárodní svátek práce. Připomínal původně stávkou amerických dělníků za osmihodinovou pracovní dobu, která se uskutečnila 1. května 1886. V roce 1889 byl

vyhlášen na návrh francouzských dělníků 1. máj jako svátek všech pracujících. Sovětský svaz transformoval prvomájové oslavy do masové podoby s velkolepými průvody a vojenskými přehlídkami.

Vánoce

Vánoce jsou svátkem křesťanů i nekřesťanů (svátky slunovratu a narození Ježíše Krista), symbolizují rodinnou soudržnost a jsou také spojeny s ukončením kalendářního roku.

Češi začínají slavit Vánoce již první **adventní neděli**, tedy čtyři neděle před Štědrým dnem. V tuto dobu se na hlavních náměstích ve městech rozsvěčují velké vánoční stromy a pořádají se vánoční jarmarky, na dveřích domů a bytů lidé připevňují adventní věnce. Ve stáncích na jarmarcích se prodává medovina, svařené víno, grilované uzeniny a maso, ale také dárkové předměty vyrobené doma, které jsou v různých krajích pro vánoční nákupy tradiční.

Obchodní domy, obchody, ulice, některé důležité budovy ve městech a na vesnicích, ale i rodinné domy a okna bytů jsou vyzdobeny vánočními ozdobami, Na ulicích i doma vládne předvánoční atmosféra a shon. Lidé si posílají vánoční přání poštou a e-mailem.

Vánoční přání

Příjemné prožití vánočních svátků, hodně zdraví, štěstí a úspěchů v novém roce přeje...

Příjemné prožití vánočních svátků, v novém roce hodně dobrých myšlenek, mnoho chuti do práce a pevné zdraví přeje...

Mnoho krásných chvil v příjemné atmosféře Vánoc, hodně pracovních i osobních úspěchů v novém roce přeje...

Spokojené prožití vánočních svátků, mnoho lásky a porozumění. V novém roce mnoho radostných dní.

V každé domácnosti se asi 14 dnů před Štědrým dnem začíná péct typické české drobné vánoční cukroví, které provoní celý dům nebo byt.

Lidé přemýšlejí, jaké dárky koupí svým nejbližším a hlavně dětem. V obchodech se prodlužuje prodejní doba, aby si každý, kdo chce, stačil dárky nakoupit.

24., 25. a 26. prosince – vánoční svátky

Vánoce se v ČR slaví tři dny a jsou oficiálním státním svátkem. Jsou spojeny s celou řadou zvyků a tradic.

O Štědrém dnu se většina Čechů postí, aby viděli „zlaté prasátko“, symbol štěstí. Pokud se v tento den obědvá, připravuje se jen velmi jednoduché jídlo, které bývá různé v každém kraji a také v každé rodině. Například v českých krajích se v rodinách připravuje tradiční „staročeský kuba“, což jsou vařené kroupy s houbami, na Moravě se v rodinách připravuje polévka nebo kaše.

Děti se obvykle dívají na pohádky v televizi.

Jakmile se objeví na nebi první hvězda, ve většině českých rodin začíná Štědrý večer.

Česká Štědrovečerní večeře má několik chodů (často se uvádí 13 jídel, které by měly být na štědrovečerním stole):

1. štědrovečerní přípitek – aperitiv,
2. rybí nebo luštěninová polévka,
3. smažený kapr s bramborovým salátem,
4. moučníky, které jsou v každé domácnosti jiné a spojené s rodinnou tradicí,
5. na závěr se podává ovoce a ořechy.

V některých rodinách se stále udržují tradiční zvyky spojené s touhou dozvědět se něco o své budoucnosti. Rozkrajují se jablka, aby lidé zjistili, zda je čeká radostná budoucnost (hvězdička), anebo smutek (kříž). Lije se roztavené olovo do vody a lidé se pak dohadují o významu vzniklých tvarů. Někde si členové rodiny podávají vzájemně vánoční oplatky, každý si od každého kousek ulamuje, aby se udržela vzájemná soudržnost rodiny.

Teprve pak nastává nejkrásnější a pro děti nejvíce očekávaná chvíle – „příchod Ježíška“, který přináší vánoční dárky. Svůj příchod ohlásí zvonečkem, pak rychle zmizí, ale pod stromečkem zanechá pro každého dárky. Vyvrcholením Štědrého večera je rozbalování dárků, s tím spojená radost a překvapení a někdy i zklamání.

Štědrý večer v mnoha českých rodinách končí půlnoční mší v kostele, kde začíná církevní oslava narození Krista.

25. prosinec – 1. svátek vánoční

Rodina zůstává doma a tráví čas podle svých zvyklostí, nejčastěji odpočinkem, procházkou.

26. prosinec (Štěpán) – 2. svátek vánoční

V tento den se lidé navštěvují. Kdysi děti chodily „na koledu“, přicházely ke svým známým, zazpívaly koledy a dostaly nějaké sladkosti.

Další tradiční české svátky

6. leden – Tři králové

Tento den zakončuje vánoční svátky a připomíná příchod tří mudrců z východu do Betléma – v českých zemích se jim říká tři králové Kašpar, Melichar a Baltazar. Tři králové chodí po domech a na dveře píší svěcenou křídou písmena K + M + B – jedná se ovšem o zkratku latinského „Christus mansionem benedicat“ – Kristus žehnej tomuto domu.

14. únor – sv. Valentin

Po roce 1990 se mezi mladými lidmi stal populárním svátek zamilovaných – sv. Valentin. Mladí lidé podle anglické tradice v tento den kupují malé dárky (nejčastěji mají podobu srdce jako symbolu lásky), aby si dali najevo svou zamilovanost, náklonnost a lásku.

Masopust

Masopust je svátek stejně pohyblivý jako Velikonoce – může začínat v rozpětí od 1. února až 7. března. Vlastnímu masopustu mnohdy předcházela zabíjačka; v **tučný čtvrtek** měl člověk co nejvíce jíst a pít, aby byl celý rok při síle. Hlavní zábava s tancem začínala po bohatém obědě o **masopustní neděli** – obvykle se protáhla až do rána. V pondělí se proto v oslavách téměř plynule pokračovalo. Zábava vrcholila o **masopustním úterku**, kdy se konaly průvody maškar a divadelní představení.

Masopust nemá s Velikonocemi přímou souvislost, ale Velikonoce na něj navazují.

Na vlastní Velikonoce se křesťané připravují půstem trvajícím 40 dnů, který začíná **Popeleční středou** (šest týdnů před Velikonocemi).

1. duben – apríl

Je spojen s různými žertíky a drobnými zlomyslnostmi, kterými se lidé doma i v práci navzájem hned zrána překvapují. Nejedná se o typicky českou tradici, ale vzhledem k velkému smyslu pro humor se v Česku velmi ujala. Někdy se uvádí, že svátek vznikl jako reakce na změnu ročního období ze smutné zimy na veselejší jaro.

Noc z 30. dubna na 1. května

Od středověku se věřilo, že existují dny, kdy mají zlé síly větší moc než jindy. To platilo například o filipojakubské noci z 30. dubna na 1. května, kdy se na obranu proti čarodějnicím na vyvýšených místech pálily ohně. Postupem času se ujala tradice „pálení čarodějnic“, která se dodržuje dodnes.

2. listopad – Dušičky

Od roku 998 se svátky zesnulých připomínají **2. listopadu**. V některých obcích se v tento den peklo **zvláštní pečivo** nazývané „dušičky“, určené pro žebráky a pocestné. Dnes se na památku zemřelých **kladou na hroby květiny, věnce a zapálené svíčky**.

11. listopad – sv. Martin

„Sv. Martin přijíždí na bílém koni“ – podle tohoto pořekadla znamená svátek sv. Martina den, kdy poprvé padá sníh. Tradičně se v tento den obědvala svatomartinská **husa** a peklo se **svatomartinské pečivo**. V posledních letech vzrůstá popularita obnovené tradice otevírání mladého „svatomartinského“ vína, (je to víno na způsob francouzského Beaujolais Nouveau).

4. prosinec – barborky

Svátek svaté Barbory je spojen se zvykem **řezání Barborchiných větviček** neboli barborek. Podle lidové tradice bylo toho dne potřeba s prvním slunečním paprskem uříznout větvičku z třešně staré nejméně deset let a odnést ji do domu, kde žila neprovdaná dívka. **Pokud větvička o Štědrém dnu rozkvetla, znamenalo to, že si dívka v nadcházejícím roce najde ženicha**. I dnes jsou barborky typickou **předvánoční výzdobou domovů**.

5. prosince – Mikuláš

Svatý Mikuláš je přítel dětí a pomocník v nouzi. V dlouhém červeném pláští s bílým ornátem, biskupskou berlou a s dlouhými bílými vousy v doprovodu strašidelného čerta chraštího řetězy a hodného anděla chodí Mikuláš večer 5. prosince městem a roznáší hodným dětem sladkosti a malé dárky. Zlobivé děti dostanou od čerta bramboru nebo uhlí.

31. prosince (silvestr)

Poslední den v roce je silvestr. Češi se také připravují na tento závěrečný den roku, ale poněkud jinak než na Vánoce. Někteří tráví silvestr na horách, jiní ve společnosti svých přátel v restauracích nebo doma, anebo sledují s rodinou televizní program. Všichni se vesele baví a přitom požívají dobré jídlo a pijí alkoholické nápoje. Několik minut před půlnocí se odpočítávají poslední minuty starého roku a o půlnoci se loučí se starým rokem a novoročním přítkem se vítá nový rok.

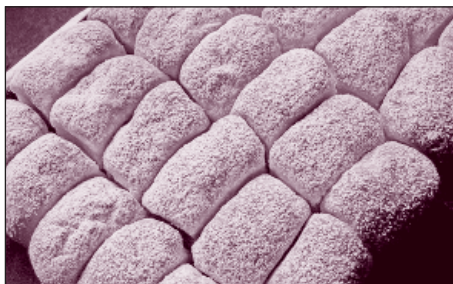
Zdroj informace: www.eu2009.cz/cz/czech-republic/.../zvyky-a-tradice-452/

Zdroj informace: upravené informace z www.wikipedia.org

C/ Česká národní kuchyně

Česká národní kuchyně je kuchyní středoevropskou, ale má mnoho specifických českých jídel, jako jsou houskové a ovocné knedlíky, některé polévky a omáčky, bramborová jídla, koláče a buchty, a mnoho svátečních jídel.

S českou kuchyní jsou především spojována jídla jako **vepřové s knedlíkem a zelím**, **svíčková s knedlíkem**, **bramboráky**, **švestkové knedlíky**, **borůvkové koláče**. K české kuchyni patří i tradiční nápoje: **pivo**, jihomoravská **vína**, **slivovice** a karlovarská bylenná **becherovka**.

Polévky

Důležitou součástí české kuchyně a každodenního stravování je **polévka**. Češi mají rádi vývary z masa, např. **hovězí polévku s játrovými knedlíčky** a **nudlemi**, nebo **vývar ze zeleniny s jemnými těstovinami**, **knedlíčky**, **noky** nebo jinými zavářkami, **zeleninové polévky** dochucené

různým kořením, polévky zahuštěné jíškou, které jsou někdy podávány jako samostatné jídlo s pečivem. Tradiční je zahuštěná **bramborová, česneková, gulášová, dršťková, fazolová polévka, zelná s klobásou** nebo **kulajda**.

Druhý chod

je nazýván hlavním jídlem. Za české národní a zároveň také sváteční jídlo se odjakživa považuje **pečené vepřové maso** (někdy také uzené maso nebo pečená sekaná) s **dušeným kyselým zelím** a **houskovými, bramborovými** nebo tzv. **chlupatými knedlíky**. Stejně oblíbená a tradiční jsou na českém stole další jídla, jako je **smažený vepřový řízek s bramborami** nebo **bramborovým salátem, svičková na smetaně s knedlíkem**, různé **guláše, smažený sýr** (běžně se mu říká „smažák“).

V české kuchyni nechybí ani jídla **zeleninová, houbová a sladká: smažený květák, plněné papriky, brokolice, kedlubnové zelí, smažené žampiony, zeleninové rizoto, lečo s vejci, plněné ovocné knedlíky** (meruňkové, švestkové, jahodové), **palačinky** a různé druhy výborných moučníků.

Sladká jídla – moučníky

Makové, tvarohové a ovocné koláče, buchty, koblihy, vdolky, šhubánky s mákem, dukátové buchtičky s krémem, žemlovka, bublanina.

Ovocné knedlíky

Podávají se jako dezert i jako hlavní chod. Češi jedí rádi kynuté i nekynuté knedlíky plněné ovocnými povidly nebo kousky ovoce. Knedlíky se posypávají strouhaným tvarohem a moučkovým cukrem, mákem, osmahnutou strouhankou a polévají se rozpuštěným máslem.

Buchty

Dalším typicky českým dezertem jsou buchty z kynutého těsta plněné mákem, povidly nebo tvarohem, posypané moučkovým cukrem.

Bramborové placky (bramboráky) – postup práce

Bramborové placky jsou oblíbeným jídlem v mnoha českých rodinách. Přípravují se jak na oběd, tak na večeři. Jejich příprava je snadná, ale zdlouhavá, pokud se placky připravují pro vícečlennou rodinu. Zkuste si připravit bramboráky podle tohoto návodu:

Oloupané a omyté brambory nastrouháme najemno, necháme odstát a slijeme vodu, která se z hmoty uvolní. Přidáme mléko, mouku, vajíčka, utřený česnek, sůl, v prstech dobře rozemnutou majoránku a pepř. Směs pečlivě rozmícháme. Na pánev nalijeme olej (můžeme nahradit vepřovým sádlem) a rozpálíme. Bramboráky pečeme po obou stranách do nazlátlé barvy. Bramboráky necháme okapat na ubrousku a čerstvé podáváme.

Nápoje

České pivo je světoznámé a má dlouhou tradici. Nejznámější je Plzeňský Prazdroj (Pilsner Urquell), Budějovický Budvar a Staropramen, Velkopopovický Kozel, Gambrinus, na Moravě patří k oblíbeným značkám Radegast, Starobrno a Bernard.

Vedle chmele, z něhož se vyrábí pivo, se v České republice pěstuje i vinná réva, a to zejména na jižní Moravě (např. Velké Pavlovice, Valtice, Čejkovice), ale i v Čechách (např. v Mělníce nebo na ekofarmě v Chrámcích na Mostecku).

Jiné speciality české kuchyně se objevují na jídelních lístcích v českých hospodách. K pivu si Češi dávají tlačenu, utopence (špekáčky s cibulí ve sladkokyselém nálevu), nebo olomoucké tvarůžky (druh měkkého zrajícího sýra).

Zdroj informace: cs.wikipedia.org/wiki/Utopenec

cs.wikipedia.org/wiki/Olomoucké_tvarůžky

II. Práce s texty

Работа над текстами

Poté, co jste si přečetli informace o státních svátcích a významných dnech v ČR, o tradicích, které jsou spojeny s oslavami Vánoc a Velikonoc, a o specifických jídlech české národní kuchyně, se pokuste odpovědět na následující otázky. Kontrolujte správnost odpovědí v textech.

1. Kdo a kdy založil slovanskou vzdělanost na území dnešní ČR?
2. Kdo byl kníže Václav a mistr Jan Hus a kdy žili?
3. Kdo byl první český prezident?
4. Z jakých částí se skládala ČSR?
5. Čím se odlišují státní svátky od významných dnů?
6. Proč se slaví státní státek 17. listopadu?
7. Jaké tradice jsou spojeny s oslavami Velikonoc v ČR?
8. Jakou historii mají oslavy 1. května?
9. Kdo je sv. Mikuláš?
10. Jaká jídla jsou v české kuchyni tradiční?
11. Jaká jídla se podávají na českých svátečních stolech o Štědrém dnu?
12. Jmenujte české tradiční polévky. Které z nich jste už vyzkoušeli?
13. Jmenujte tradiční české alkoholické nápoje. Které z nich vám chutnají nejvíce?
14. Která česká sladká jídla a moučníky znáte? Která vám chutnají?
15. Co je to „smažák“? Už jste jídlo vyzkoušeli?

III. Slovní zásoba

Словарный запас

akce, vzpomínková

Apríl

Betlém

boj, politický

bojovat za svobodu

bramboráky

být spjat (s čím = se zvyky, tradicemi)

být popraven (za účast čeho)

cukroví, vánoční

čočka, červená

demokracie

торжество, посвящённое памяти кого-либо / вечер памяти кого-либо

первое апреля

традиционный рождественский вертеп

борьба, политическая

бороться за свободу

картофельные оладьи, драники

быть связан (с чем = с обычаями, традициями)

быть казнён (за участие в чём)

печень, рождественское

чечевица, красная

демократия

demonstrace, studentská	демонстрация, студенческая
den, významný	день, знаменательный
dítě, zlobivé	ребёнок, непослушный
drůbež, drůbeží maso	птица
chuť, lahodná	вкус, нежный
hermelín, nakládaný	вид сыра
Ježíšek	Иисус
jídlo, hlavní	блюдо, основное, второе
kalendář, kalendářní	календарь, календарный
kazatel, slavný, známý	проповедник, известный
knedlíky, kynuté	кnedлики, дрожжевые
kníže, český	князь, чешский
koláče a buchty	булочки и пироги
kolečky	колячки
kroupy s houbami	крупы с грибами
kytice, velká	букет, большой
lívance, dobré	оладьи, вкусные
mazanec, velikonoční	традиционная пасхальная выпечка
maso, hovězí	говядина
maso vepřové	свинина
mezinárodní den žen	Международный женский день
mise, křesťanská	миссия, христианская
nadělovat dárky	дарить подарки, одаривать
nádívka, masová	начинка, мясная
ohňostroj, silvestrovský, novoroční	салют, новогодний
osobnost, legendární	личность, легендарная
osvobodit / osvobozovat vlast	освободить / освободять родину
památka zesnulých	день в память умерших
patron dětí	покровитель, защитник детей
pavučina světová (NET World Wide Web)	паутина, всемирная
pečeně, sekaná	запеченный рулет из мясного фарша
příplatky chleba	ломтики хлеба
podarřit se vyhnout (něčemu = odpovědi, komu = řediteli)	удаться избежать (чего = ответа, кого = директора)
polévka, luštěninová	суп из стручковых, бобовых
polévky a omáčky	супы и соусы
pomlázka	плётка из ивовых прутьев (используется на Пасху)
popravit / popravit (koho za co = zločince za zločin)	казнить (кого за что = преступника за преступление)
pouť, svatováclavská	народное гуляние, празднование (в день св. Вацлава)
považovat se (za někoho)	воображать (себя чем)
pracovní klid, den volna	нерабочий день
připít / připijet na zdraví	выпить / пить за здоровье
přípitek (na něco)	тост (за что, кого)
připomínka (koho = svěťce)	напоминание (о ком = о святом)
připomenout / připomínat (co = historii)	напомнить / напоминать (о чём = об истории)
reformátor, známý	реформатор, известный
režim, komunistický	режим, коммунистический
rozdělení státu	разделение государства
rozdělit / rozdělovat (co = majetek, dárky)	разделить / разделять (что = имущество, подарки)

<i>rozsvěcují se stromky</i>	<i>зажигаются ёлки</i>
rozbalovat dárky	разворачивать подарки
řízek, vepřový	шницель из свинины
<i>shon, předvánoční</i>	<i>спешка перед Рождеством</i>
síla, životodárná	сила, живительная
Silvestr	31-ое декабря, канун Нового года
Slunovrat	солнцестояние
současně, současný	одновременно, одновременный, современный
<i>stát, společný</i>	<i>государство, единое, общее</i>
<i>stát, evropský</i>	<i>государство, европейское</i>
<i>stát, samostatný</i>	<i>государство, самостоятельное, независимое</i>
státnost, česká	государственность, чешская
střet s policií	столкновение с полицией
světec Mikuláš	святой Николай
<i>svíčková s knedlíkem</i>	<i>жаркое из вырезки и кнедлики</i>
sýr, strouhaný	сыр, натёртый
Štědrý den	<i>Рождественский сочельник</i>
<i>šlehat pomlázkou</i>	<i>хлестать, шлёпать ивовыми прутьями</i>
tradice, ruské	традиции, русские
událost, významná	<i>событие, знаменательное</i>
upadající monarchie	приходящая в упадок монархия
upálit / upalovat Morenu	сжечь / сжигать Масленицу
úřad, městský	<i>учреждение, городское</i>
úsilí, snaha dosáhnout cíle	<i>стремление добиться цели</i>
utopenci	<i>маринованные сосиски, колбаски</i>
území státu	<i>территория государства</i>
válka, nejničivější, novodobá	война, самая разрушительная современная)
Vánoce	<i>Рождество</i>
Velikonoce	<i>Пасха</i>
<i>vepřové s knedlíkem a se zelím</i>	<i>свинина с кнедликом и капустой</i>
vítat nový rok	встречать Новый год
vlajka, státní	<i>флаг, государственный</i>
význam (čeho)	<i>значение (чего)</i>
vyznamenat / vyznamenávat (koho za co)	наградить / награждать, удостоить / удостоивать (кого, за что)
vrchol	кульминация, пик
<i>v doprovodu</i>	<i>в сопровождении</i>
vzdělanost, slovanská	образованность, славянская
založit / zakládat firmu	основать / основывать фирму
zakladatel firmy	основатель фирмы
zastřelit (koho, za co)	застрелить, расстрелять (кого, за что)
zavařenina, kompot	варенье
zavraždit (koho, proč)	убить (кого, почему)
zavřít / zavírat školy	закрыть / закрывать школы
zlomyslnost	<i>злорадство, коварство</i>
zvěřina, chutná	<i>дичь, вкусная</i>
žertík, veselý	<i>шутка, весёлая</i>
život, tehdejší	<i>жизнь, тогдашняя</i>